

Yrittäjät

Yrittäjyydestävällistä ammattillista koulutusta

PARANNETAAN YHDESSÄ AMMATILLISTEN OPPILAITOSTEN JA PK-YRITYSTEN YHTEISTYÖTÄ

Yrittäjien ja ammatillisten oppilaitosten yhteistyöllä on suuri merkitys pienten ja keskisuurten yritysten toiminta-edellytysten kehittämisessä, yritysten henkilöstön ja yrittäjien oman osaamisen ja hyvinvoinnin lisäämisessä ja työllisyysasteen parantamisessa. Yhteistyöllä on pitkät perinteet jo siksin, että lähes puolet pk-yritysten yrittäjistä on itse suorittanut toisen asteen ammatillisen tutkinnon.

Yhteistyön syventämisestä ja laajentamisesta on hyötyä sekä oppilaitoksille että yrityksille. Osaajapulaa kokeville pk-yrityksille yhteistyö tarjoaa mahdollisuuden saada alalle uusia työntekijöitä ja päivittää nykyisen henkilöstön osaamista.

Suomen yrityksistä 99 prosenttia on pieniä ja keskisuuria yrityksiä, eli alle 250 työntekijän yrityksiä. Kaikista pienimpiä mikroyrityksiä, eli alle 10 työntekijän yrityksiä on 93 prosenttia Suomen yrityksistä. Kaksi kolmasosaa Suomen yrityksistä on yksinyrittäjiä.

Oppilaitokset ovat yrityksille myös merkittäviä kehittämiskumppaneita. Yhteisillä tilaratkaisuilla ja laitehankinnoilla oppimisympäristöt voivat hyödyttää entistä enemmän sekä oppilaitoksia että yrityksiä.

Ammatillinen koulutus voi tarjota yrittäjille tukea ja neuvontaa myös yritysten jatkajatarpeisiin. Yrittäjyyskas-

vatusta lisäämällä ammatilliset oppilaitokset voivat olla mukana turvaamassa yritysten omistajanvaihdoksia ja synnyttämässä uutta yrittäjyyttä.

Työelämässä oppiminen on ammatillisen koulutuksen olennaisimpia osia. Se tukee opiskelijoiden ammattitaidon kehittymistä ja antaa opiskelijoille laajemman kuvan tarjolla olevista työtehtävistä ja urapoluista. Työpaikalla tapahtuvan oppimisen kautta osa tutkinnon tavoitteista opitaan käytännön työtehtävissä. On tärkeää varmistaa koulutuksen tasalaatuisuus, tapahtuipa oppiminen koulussa, yrityksessä tai virtuaalisesti. Sekä opettajilla että työpaikkaohjaajilla on oltava aikaa ja osaamista opiskelijan ohjaukseen. Koulutuksen kehittämisessä on tärkeää kuunnella opiskelijoiden näkemyksiä sekä oppilaitosten että yritysten toiminnasta ja ottaa heidät mukaan oppimisympäristöjen kehittämiseen.

On otettava huomioon myös opiskelijoiden erilaiset tarpeet. Nuorilla, vasta ensimmäistä ammatillista tutkintoaan suorittavilla korostuu perusosaamisen ja työelämätaitojen oppiminen. Aikuisopiskelijoilla, joita on kaksi kolmasosaa ammatillisen koulutuksen opiskelijoista, on ensisijaisesti tarve päivittää ammatillista osaamistaan tai suunnata uudelle alalle. Erityisen tuen tarve on myös kasvanut kaikenikäisillä oppijoilla. Osaamisperusteisuus ja yksilöllisten oppimispolkujen mahdollistaminen haastaa ammatillisen koulu-

tuksen kaikki toimijat – oppilaitokset, yritykset ja opiskelijat – uudenlaiseen yhteiseen tekemiseen.

Tässä Suomen Yrittäjien ohjelmassa tuomme esille pk-yritysten ja yrittäjien näkemyksiä ammatillisen koulutuksen keskeisistä kehittämiskohteista ja niistä toimenpiteistä, joiden avulla yritysten ja ammatillisen koulutuksen yhteistyö syvenisi ja laajenisi.

Ohjelma on tarkoitettu ammatillisen koulutuksen järjestäjille, opettajille, opiskelijoille, yrittäjille, yrittäjäjärjestöille ja muille koulutuksen sidosryhmille sekä päättäjille. Kaikilla meillä on tärkeä rooli yhteisesti asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa. Onnistuessamme ammatillisen koulutuksen vetovoima kasvaa, pk-yrittäjien ja yritysten henkilöstön osaaminen paranee, uusien osaajien rekrytointi helpottuu ja yrittäjyys lisääntyy.

Mikael Pentikäinen, toimitusjohtaja
Suomen Yrittäjät
mikael.pentikainen@yrittajat.fi

Marja Vartiainen, koulutusasioiden asiantuntija
Suomen Yrittäjät
marja.vartiainen@yrittajat.fi

SISÄLLYSLUETTELO

s. 4 AMMATILLINEN KOULUTUS ON UUDISTUNUT, MUTTA KEHITTÄMISEN TARVE EI OLE LOPPUNUT

s. 6 KEHITTÄMISKOHTEET JA TOIMENPIDESUOSITUKSET

1	Ammatillisen koulutuksen tunnettuus pk-yrityksissä	6
2	Työelämässä oppimisen sekä opiskelijoiden perustaitojen ja työelämävalmiuksien vahvistaminen	8
3	Yrityksille koulutuksesta syntyvien kustannusten ja tulonmenetysten keventäminen	9
4	Opettajien ja työpaikkaohjaajien osaamisen kehittäminen	10
5	Aikuisten ohjauksen ja jatkuvan oppimisen palveluiden parantaminen	11
6	Yrittäjän oman osaamisen kehittäminen	12
7	Oppimisympäristöjen laajentaminen oppilaitosten ja yritysten yhteisiksi innovaatio- ja elinvoimakeskuksiksi	13

s. 15 AMMATILLINEN KOULUTUS 2020-LUVULLA: UUDET RATKAISUT LÖYTYVÄT YHTEISTYÖLLÄ

AMMATILLINEN KOULUTUS ON UUDISTUNUT, MUTTA KEHITTÄMISEN TARVE EI OLE LOPPUNUT

Ammatillinen toisen asteen koulutus uudistui vuoden 2018 alussa. Uudistuksessa lainsäädäntöä selkeytettiin ja yhdenmukaistettiin ja rahoitusta suunnattiin aiempaa enemmän tuloksellisuuteen perustuvaksi. Uudistuksen merkittävimpiä tavoitteita olivat asiakas- ja työelämälähtöisyys, osaamisperusteisuus, henkilökoh- taistaminen ja yksilöllisten oppimispolkujen mahdollistaminen sekä sääntelyn ja päällekkäisyyksien purkaminen.

Tarve uudistukseen tuli työ- ja elinkeinoelämän toimijoilta, ja lainsäädännön valmis- telu käynnistettiin jo hallituskaudella 2011–2015. Uudistuksen toimeenpanoa on vauhditettu monilla hankkeilla ja selvityksillä, joissa eri toimijat ovat tiivistäneet yhteistyötään. Myös Suomen Yrittäjät on saanut rahoitusta kahteen viestintähank- keeseen, joilla on edistetty uudistuksen tunnettuutta yrittäjäkentässä.

Asiakas- ja työelämälähtöisyys

Uudistuksella on pyritty lisäämään ammatillisen koulutuksen asiakaslähtöisyyttä. Tämä näkyy esimerkiksi mahdollisuutena hakeutua opintoihin joustavasti ja tehdä yksilöllisiä valintoja. Osaamista voi hankkia erilaisissa oppimisympäristöissä, ja opin- noissa voi edetä oman aikataulun mukaan. Työelämälähtöisyyttä on lisätty entistä joustavamman oppisopimuskoulutuksen ja uudenlaisen koulutussopimusmallin myötä.

Oppilaitosten asiakkaita ovat sekä opiskelijat että yritykset. Siksi asiakas- ja työelämälähtöisyys tulee nähdä laajasti. Amatillisella koulutuksella on tarjottavana monipuolisia työelämäpalveluita, joista pk-yritykset voivat hyötyä. Keskeistä on molemminpuolisen tunnettuuden lisääminen ja palve- luista tiedottaminen.

Osaamisperusteisuus

Osaamisperusteisuus on uudistuksen ydintä. Sillä tarkoitetaan aiemmin opitun entistä parempaa tunnistamista ja tunnustamista, jolloin opinnoissa voidaan keskittyä uusien asioiden oppimiseen ja tarvittavan osaamisen hank- kimiseen.

Yksilölliset opintopolut varmistetaan sillä, että jokaiselle ammatillisen koulu- tuksen aloittavalle opiskelijalle laaditaan HOKS eli henkilökohtainen osaa- misen kehittämisen suunnitelma.

Koulutus- ja oppisopimus

Uudistunut ammatillinen koulutus mahdollistaa yrityksille ja oppilaitoksille monenlaisia yhteistyömuotoja, joista keskeisimpiä ovat koulutussopimuk-

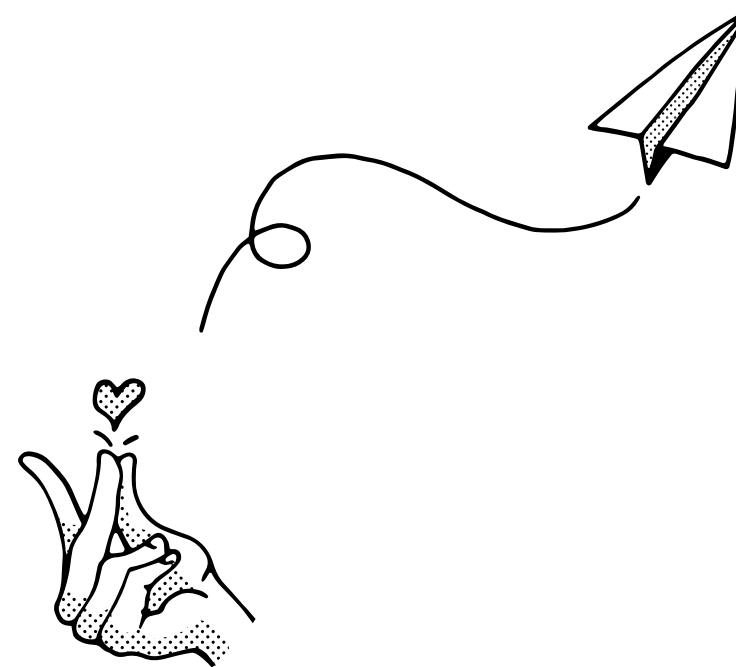
seen perustuva koulutus ja entistä joustavampi oppisopimuskoulutus. Koulutussopimukseen perustuvassa koulutuksessa opiskelija hankkii osaamista työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä. Koulutussopimukseen perustuvassa koulutuksessa opiskelija ei ole työsuhteessa.

Oppisopimuskoulutus on pääosin työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävää koulutusta, jota täydennetään tarvittaessa muissa oppimisympäristöissä tapahtuvalla osaamisen hankkimisella. Oppisopimuskoulutus perustuu kirjalliseen määräaikaiseen työsopimukseen. Oppisopimuskoulutuksen aikana voidaan suorittaa kokonaisia tutkintoja, tutkinnon osia tai tutkinnon osia pienempiä kokonaisuuksia, jolloin oppisopimuksen kesto voi vaihdella yksilöllisesti ja joustavasti tarpeen mukaan.

Vaikutukset ja jatkokehittämisen kohteet

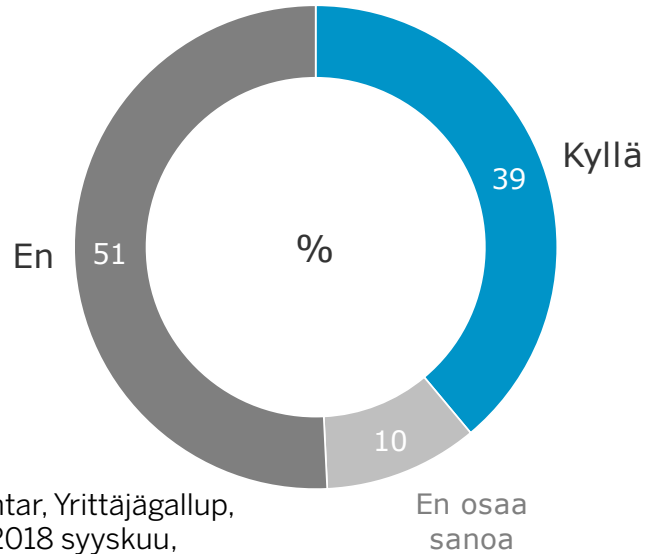
Ammatillisen koulutuksen uudistuksen tunnettuutta ja vaikutuksia on selvitetty monissa kyselyissä (mm. Suomen Yrittäjien Yrittäjägallup 2018). Varsinkin kaikista pienimpien yritysten edustajat kertovat, etteivät he vielä kovin hyvin tunne ammatillisen koulutuksen uusia mahdollisuuksia.

Ammatillisen koulutuksen keskeisimmiksi jatkokehittämiskohteiksi on nostettu työpaikalla järjestettävä koulutus, nuorten opiskelijoiden perustaitojen ja työelämätaitojen vahvistaminen, yrittäjien oman osaamisen kehittäminen ja mikroyrityksille ja yksinyrittäjille suunnattu viestintä. Myös jatkuvan oppimisen mahdollistaminen jo työelämässä oleville on yksi keskeisimmistä kehittämisalueista.

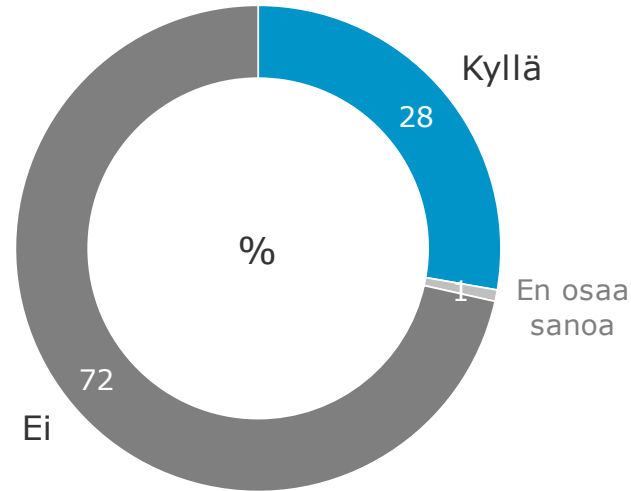
Osaamisperusteisuus ja oppijoiden yksilölliset opintopolut ovat jatkokehittämiskohteiden yhteisiä nimittäjiä. Niiden vahvistaminen edellyttää uudenlaista yhteistyötä eri toimijoiden kesken. Opettajien on tunnettava työelämän tarpeita laajasti ja muutettava toimintamallejaan. Muutos edellyttää pedagogiikan päivittämistä. Myös työelämän toimijoilla on oltava entistä enemmän käytössään pedagogista osaamista ja ohjausosaamista vastuun lisääntyessä. Jokainen osapuoli vaikuttaa siihen, miten laadukasta koulutus on ja miten erilaisten oppijoiden tarpeet tulevat huomioiduksi.

Oletko tietoinen ammatillisen koulutuksen uudistuksesta?

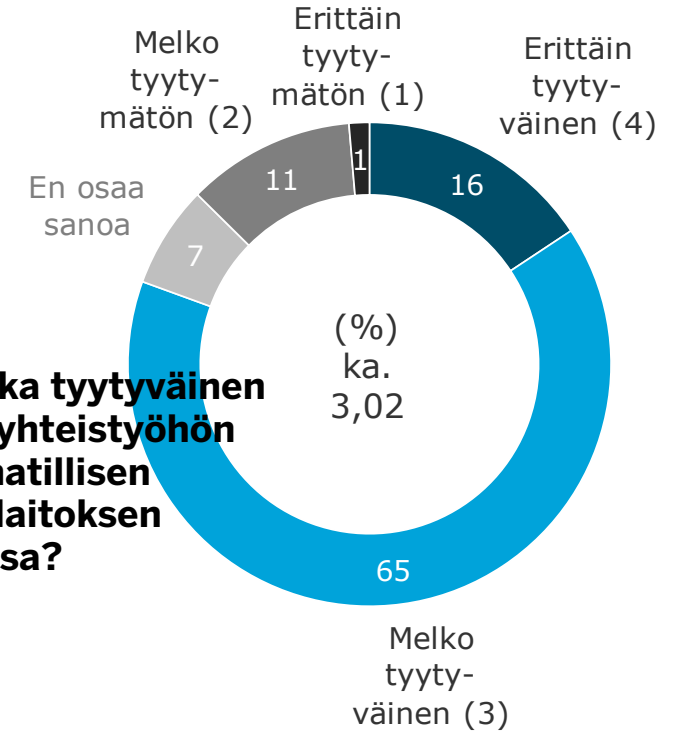

Lähde: Kantar, Yrittäjägallup, kierros 3/2018 syyskuu, vastaajamäärä 1 056

Tekeekö yrityksesi yhteistyötä ammatillisen oppilaitoksen kanssa?

Kuinka tyytyväinen olet yhteistyöhön ammatillisen oppilaitoksen kanssa?

KEHITTÄMISKOHTEET JA TOIMENPIDESUOSITUKSET

1 Ammatillisen koulutuksen tunnettuus pk-yrityksissä

Jotta ammatillisen koulutuksen ja pk-yritysten yhteistyö laajenisi ja syvenisi, on yrittäjien tunnettava mahdollisuudet, joita ammatilliset oppilaitokset heille tarjoavat. Myös oppilaitosten on oltava paremmin selvillä pk-yritysten toiminnasta ja erityistarpeista.

Suomen Yrittäjien syksyllä 2018 tekemän Yrittäjägallupin vastaajista yli puolet ilmoitti, ettei ole tietoinen ammatillisen koulutuksen uudistuksesta. Yli 70 prosenttia ilmoitti, ettei hänen yrityksensä tee yhteistyötä ammatillisen oppilaitoksen kanssa. Vastaukset poikkesivat selvästi yrityskoon mukaan: kaikista pienimmissä yrityksissä uudistusta ei juurikaan tunnettu eikä yhteistyötä ammatillisen oppilaitoksen kanssa ollut tehty. Yksinyrittäjistä vain 16 prosenttia oli tehnyt yhteistyötä ammatillisen oppilaitoksen kanssa. Kahdesta yhdeksään

henkilöä työllistävien mikroyritysten yrittäjistä 31 prosenttia ja vähintään 10 henkilöä työllistävien yritysten yrittäjistä 61 prosenttia vastasi tehneensä yhteistyötä. Kyselyn perusteella voidaan todeta, että yhteistyön lisäämisen potentiaalia löytyy kaikenkokoisissa yrityksissä.

Yrittäjägallupin vastaajat, jotka ilmoittivat yrityksensä tehneen yhteistyötä ammatillisen oppilaitoksen kanssa, olivat suurelta osin melko tai erittäin tyytyväisiä yhteistyöhön. Mielipiteet jakautuivat lähes samalla tavalla kaikenkokoisissa yrityksissä. Tyytyväisimpiä yhteistyöhön olivat kahdesta yhdeksään henkilöä työllistävien yritysten yrittäjät.

Ammatillista koulutusta täytyy kuitenkin tehdä vielä paljon tutummaksi yrittäjille, jotta uudistuneen ammatillisen koulutuksen hyödyt osataan ottaa täysimääräisesti käyttöön. Uudistuksista merkittävimpiä ovat mahdollisuus solmia lyhyitä oppisopimuksia tai hyödyntää koulutusopimus-oppisopimus -polkua. Poluttamisella tarkoitetaan sitä, että opiskelija voi opintojen alkuvaiheessa olla työelämäjaksolla koulutusopimukseen perustuvassa koulutuksessa ja siirtyä työsuhteeseen perustuvaan oppisopimuskoulutukseen sitten, kun osaamista on kertynyt enemmän.

Yrittäjät eivät myöskään tunne kovin hyvin mahdollisuuksia oman osaamisensa kehittämiseen ja ammatillisen koulutuksen monipuolisia työelämäpalveluita, kuten osaamiskartoituksia, markkinointitutkimuksia, korttikoulutuksia, muita henkilöstökoulutuksia, rekrytointiyhteistyötä ja kansainvälistä toimintaa.

Suomen Yrittäjät suosittaa

- Oppilaitokset lisäävät erityisesti pk-yrityksille suunnattua viestintää, ottavat yhteyttä yrittäjiin ja kutsuvat yrittäjiä tilaisuuksiinsa. Viestinnän kärjeksi nostetaan yhteistyön hyödyt.
- Oppilaitokset kehittävät palveluprosessejaan ja nettisivujaan siten, että työelämäpalveluista vastaavien henkilöiden yhteystiedot löytyvät helposti.
- Oppilaitos ja yritys luovat keskinäisen, molemmille soveltuvan yhteiskehittämisen mallin.
- Yrittäjät ja yrittäjäjärjestöt viestivät aktiivisesti omasta toiminnastaan ja osaamistarpeistaan oppilaitoksille.
- Oppilaitokset, yrittäjät ja opiskelijat suunnittelevat yhdessä omalle alalleen ja alueelleen parhaiten toimivia viestintämalleja. Hyviä esimerkkejä ovat erilaiset avointen ovien tapahtumat sekä oppilaitoksissa että yrityksissä, yhteiset rekrytointitapahtumat, esittelyvideot, webinaarit ja podcastit.
- Eri toimijat kertovat toisilleen hyvistä käytänteistä.

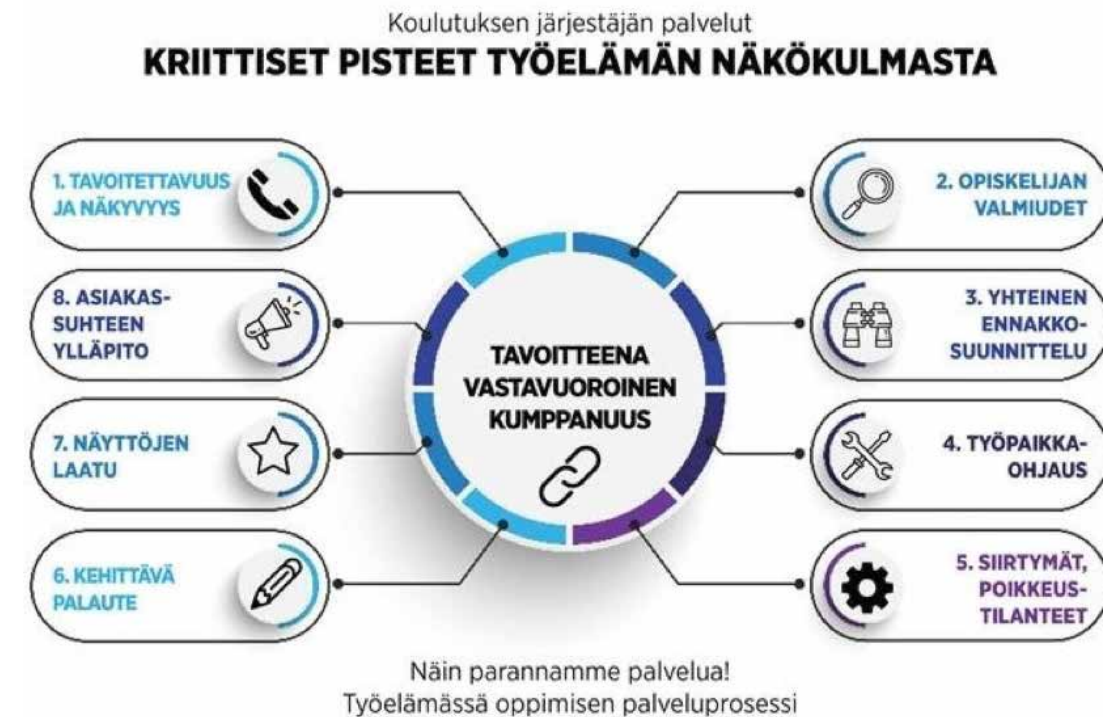
2 Työelämässä oppimisen sekä opiskelijoiden perustaitojen ja työelämävalmiuksien vahvistaminen

Työpaikalla järjestettävä koulutus on yksi ammatillisen koulutuksen keskeisistä kehittämiskohteista. Sitä on pyritty lisäämään ja monipuolistamaan erilaisten kokeilujen ja hankkeiden kautta jo ennen ammatillisen koulutuksen uudistusta. Oikein toteutettuna työpaikalla järjestettävä koulutus edistää nuorten kiinnittymistä työelämään ja tukee siellä jo olevien aikuisten tietojen ja taitojen ylläpitoa.

Yrittäjien palautteen mukaan varsinkaan nuorilla opiskelijoilla ei aina ole riittäviä perustaitoja eikä työelämävalmiuksia siinä vaiheessa, kun he tulevat ensimmäisille työelämässä oppimisen jaksoille. Yrittäjä ei myöskään aina tiedä, millainen ja missä vaiheessa opintojaan oleva opiskelija yritykseen on tulossa, eikä opiskelija ehkä tällöin saa itselleen sopivaa osaamista juuri siinä yrityksessä. Opettajien rooli on näissä tilanteissa keskeinen. Heidän on oltava entistä aktiivisemmin mukana niin työelämäjaksojen etukäteissuunnittelussa ja niiden toteutuksessa kuin jaksojen jälkeisissä palaute- ja kehittämiskeskusteluissa.

Lain mukaan koulutustyöpaikan on nimettävä opiskelijalle ammattitaidoltaan, koulutukseltaan tai työkokemukseltaan pätevä vastuullinen työpaikkaohjaaja. Tämä on haasteellista erityisesti kaikkein pienimmissä yrityksissä, joissa työpaikkaohjaajia on vähän. Ohjaajien aika ja ohjausosaaminen ovat myös usein rajallisia. Siksi pk-yrityksissä tarvitaan erityisen paljon opettajien tukea opiskelijoiden ohjaamisessa.

Työelämässä oppimisen kriittiset pisteet on tunnistettu muun muassa Parasta-hankkeissa, joita opetus- ja kulttuuriministeriö on rahoittanut ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanon vauhdittamiseksi. Suomen Yrittäjät on osallistunut Parasta-hankkeiden ohjausryhmätoimintaan ja yrittäjiä on ollut mukana myös varsinaisessa hanketyössä.

Lähde: Parasta palvelua -hanke

Suomen Yrittäjät suosittaa

- Opettajat ja työpaikkaohjaajat suunnittelevat yhdessä opiskelijoiden työelämässä oppimisen jaksot.
- Opettajat ja työpaikkaohjaajat käyvät tutkinnon perusteet yhdessä läpi työelämän kieltä käyttäen. Laaditaan selkeät pelisäännöt vastuista, työtehtävistä, kustannuksista ja muista esille nousevista kysymyksistä.
- Oppilaitos huomioi opiskelijan yksilölliset tarpeet ja varmistaa yrityksen mahdollisuudet niiden toteuttamiseen.
- Opettajat varmistavat, että opiskelijoilla on yrityksen edellyttämät perustaidot ja työelämävalmiudet ja riittävä harjaantuneisuus ennen työelämäjaksoille siirtymistä. Tässä hyödynnetään esimerkiksi videoita, osallistavia testejä ja pelejä.
- Oppilaitoksissa lisätään lähiopetusta opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti ja varataan opettajien työaika suunnitellaan enemmän ohjausaikaa. Ohjauksessa hyödynnetään myös oppilaitosten ammatillisia ohjaajia.
- Yrittäjät käyvät oppilaitoksissa esittelemässä toimialaansa ja yritystään. Tällä lisätään niiden opiskelijoiden kiinnostusta, jotka parhaiten sopisivat pk-yritysten työelämässä oppimisen paikkoihin. Esittelytyötä on tehtävä myös peruskouluissa, jotta oppilailla olisi enemmän tietoa alanvalinnan tueksi.

- Yrittäjät tarjoutuvat opettamaan niitä erityisosaamisia, joita opetussuunnitelmassa ei riittävästi korosteta tai joihin oman alueen ammatillisessa oppilaitoksessa ei ole valmiuksia.

3 Yrityksille koulutuksesta syntyvien kustannusten ja tulonmenetysten keventäminen

Yrittäjät ovat palautteissaan ammatillisen koulutuksen oppilaitosyhteistyöstä nostaneet esille työpaikalla järjestettävän koulutuksen kustannukset ja korvaukset. Tällä hetkellä koulutuksen järjestäjä ei saa lain mukaan maksaa yritykselle korvausta koulutussopimukseen perustuvasta koulutuksesta. Oppilaitos ja koulutussopimustyöpaikka voivat kuitenkin sopia, että vaativaan erityiseen tukeen oikeutetusta opiskelijasta koulutussopimustyöpaikan tarjoajalle maksetaan koulutuskorvausta. Joillakin aloilla tähän toivotaan mahdollisuutta myös muiden opiskelijoiden osalta varsinkin, jos ohjaukseen on suunnattava erityisen paljon resursseja turvallisuuden, kalliiden koneiden ja laitteiden tai muuten laajemman ohjaustarpeen takia taikka aiheutuvien merkittävien tulonmenetysten tähden.

Yrittäjät haluavat lisätä myös oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä saatavia koulutuskorvauksia. Yrittäjät toivovat myös mahdollisuutta porrastaa nuoren, vailla ammattitaitoa olevan oppisopimusopiskelijan palkkaa tämän osaamisen kehittymisen mukaisesti. Nämä muutokset vähentäisivät uuden oppisopimustyöntekijän palkkauksen aiheuttamaa riskiä ja madaltaisivat oppisopimuksen hyödyntämisen kynnyksiä.

Suomen Yrittäjät suosittaa

- Poistetaan lainsäädännöstä koulutuskorvauksen maksamisen esteet koulutussopimukseen perustuvassa koulutuksessa pk-yrityksissä. Samalla poistetaan esteet opiskelijalle maksettavaan kulukorvaukseen koulutussopimukseen perustuvassa koulutuksessa.
- Lisätään pk-yrityksille maksettavia oppisopimuskoulutuksen koulutuskorvauksia.
- Porrastetaan nuorten oppisopimuksen aikainen palkkaus vastaamaan opiskelijan osaamisen kehittymistä. Nuoren toimeentuloa olisi tarvittaessa voitava täydentää sovitellulla päivärahalta tai opintotuella.
- Varmistetaan toiminnan pelisäännöt: vakuutukset, ruokailut ja muut konkreettiset asiat.

4 Opettajien ja työpaikkaohjaajien osaamisen kehittäminen

Kun ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöt muuttuvat ja monipuoliset, on opettajien työelämäosaamista ja työpaikkaohjaajien pedagogista osaamista kehitettävä. Näin varmistetaan opetuksen ja ohjauksen laatu myös pk-yrityksissä tapahtuvassa oppimisessa.

Opettajien osaamisen kehittämisessä korostuu syvälinen oman alan osaaminen, ohjaus- ja arviointiosaaminen sekä työelämäyhteistyö.

Työpaikkaohjaajien osaamisen kehittämisessä pääpaino on oman ammatin hyvässä hallinnassa. Tämän lisäksi he tarvitsevat ohjausosaamista ja jossain määrin myös pedagogista osaamista varsinkin nuorten työelämässä tapahtuvan oppimisen ohjauksessa.

Merkillepantavaa on erityisen tuen tarpeen voimakas lisääntyminen. Sen myötä sekä opettajat että työpaikkaohjaajat tarvitsevat myös erityispedagogista osaamista.

Suomen Yrittäjät suosittaa

- Opettajat, yrittäjät ja työpaikkaohjaajat tutustuvat toistensa työhön kohtaamalla säännöllisesti avointen ovien päivissä sekä muissa järjestetyissä tilaisuuksissa.
- Opettajat ylläpitävät ammatti- ja toimialaosaamistaan osallistumalla säännöllisesti työelämäjaksoille ja täydennyskoulutuksiin.
- Opettajien palkkaus- ja työaikajärjestelmää kehitetään siten, että se kannustaa työelämäyhteistyöhön.
- Kehitetään ”kummiluokka-/kummiyritystoimintaa” eli nimetään yrittäjiä, jotka

toimivat tiiviissä yhteistyössä joidenkin sovittujen ryhmien kanssa. Yhteistyö voi sisältää yritysvierailuja, vierailuluentoja, kohdistetumpaa tietoa tarjolla olevista työelämässä oppimisen paikoista tai kesätyöpaikoista.

- Oppilaitokset ja opettajankoulutusyksiköt räätälöivät erityisesti pk-yritysten työpaikkaohjaajille suunnattua pedagogista koulutusta, jota voidaan toteuttaa kontaktiopetuksena tai digitaalisilla ratkaisuilla.
- Oppilaitokset jakavat toisilleen parhaiden käytänteiden malleja pk-yritysten työpaikkaohjauksessa.
- Muodostetaan useista yrityksistä muodostuvia verkostoja, joille resursoidaan yhteisiä ohjaajia.
- Suunnataan hallitusohjelmassa ammatilliseen koulutukseen myönnetyllä lisärahoituksella palkattujen opettajien työaikaresurssit pk-yrityksissä tapahtuvan kouluttamisen tukemiseen ja ohjaamiseen.

5 Aikuisten ohjauksen ja jatkuvan oppimisen palveluiden parantaminen

Ammatillisen koulutuksen pitkä historia monipuolisena aikuiskouluttajana on luonut erinomaiset puitteet työelämässä jo olevien jatkuvan oppimisen palveluille. Uudistunut lainsäädäntö entisestään vahvistaa näitä mahdollisuuksia, mutta ne ovat muiden muutosten ohella jääneet paikoin varjoon.

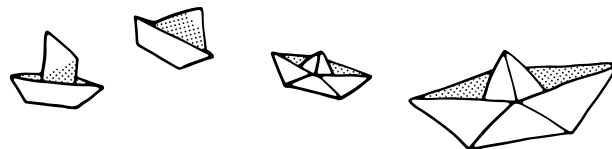
Vaikka tiedot ja taidot karttuvat uran aikana työtä tekemällä, on monen päivitetävä osaamistaan aika ajoin astetta tavoitteellisemmin, kun toimintaympäristö ja työtehtävät muuttuvat. Useilla työelämässä olevilla voi kuitenkin olla pitkä aika edellisistä opinnoista. Näissä tilanteissa oikeanlaisen koulutuksen löytäminen voi olla hankalaa. Siksi panostusta tarvitaan myös aikuisten ohjauspalveluihin. Osaa misperusteisuus korostuu aikuiskoulutuksessa: aiemmin opitun tunnistaminen ja tunnustaminen motivoi ja nopeuttaa uuden osaamisen hankkimista. Maahanmuuttajat ovat myös oma erityinen kohderyhmänsä ohjauspalvelujen ja koulutustarjonnan kehittämisessä.

Ammatillisen koulutuksen aikuiskoulutusosaamiselle on erityisen paljon tarvetta niillä alueilla ja aloilla, joilla osaajapulan ennakoidaan entisestään kasvavan. Yritysten on sekä koulutettava nykyistä henkilöstöään uudenlaisiin tarpeisiin että rekrytoitava uusia osaajia niin matalan kuin korkean teknologian aloilla. Yrityksissä on oltava kiinnostusta ja valmiuksia toimia oppimisympäristöinä nykyisille ja tuleville työntekijöilleen. Tämä edellyttää yrityksiltä riittäviä resursseja sekä ymmärrystä yhteistyön hyödyistä. Ne yritykset, jotka tekevät jatkuvaa, tiivistä yhteistyötä oppilaitosten kanssa, saavat varmemmin osaavaa työvoimaa ja uudistuvat.

Suomen Yrittäjät suosittaa

- Ammatillisia tutkintoja kehitetään osaamisperusteiseen suuntaan niin, että osaamistavoitteet ja ammattitaitovaatimukset ovat selkeät ja mahdollistavat tutkinnon osien ja näitä pienempien kokonaisuuksien suorittamisen sekä tukevat osaamisen tunnistamista ja tunnustamista.

- Oppilaitokset kartoittavat pk-yritysten osaamistarpeet tai hyödyntävät jo aiemmin tehtyjä osaamiskartoituksia ja tuotteistavat niiden mukaisia koulutus- ja työelämäpalveluja. Oppilaitokset ja yrittäjät suunnittelevat toteutuksia yhteistyössä.
- Oppilaitosten toimijat kertovat yrittäjille koulutusten erilaisista toteutus- ja rahoitusmuodoista, kuten yhteishankintakoulutuksista, oppisopimuskoulutuksesta ja muista tilanteeseen sopivista vaihtoehdoista.
- Oppilaitokset järjestävät palvelunsa yhden luukun mallin mukaan, jolloin koulutustarjonta, ohjauspalvelut ja muut työelämäpalvelut ovat helposti saavutettavissa.
- Oppilaitokset kehittävät työelämälähtöisiä malleja niin työperäisten kuin muiden maahanmuuttajien nopeaan kotouttamiseen, osaamisen varmistamiseen, työllistymiseen ja yrittäjyyteen.
- Nuorten neuvonta- ja ohjauspalveluita moniammatillisesti tarjoava Ohjaamo-toimintamalli laajennetaan kaikenikäisille ja vahvistetaan Ohjaamoissa kykyä tunnistaa osaamista ja sen kehittämistarpeita.

6 Yrittäjän oman osaamisen kehittäminen

Yrittäjille räätälöidyillä ja suunnatuilla ammatillisen koulutuksen tuotteilla on tärkeä asema yrittäjäkunnan osaamistason nostamisessa. Yrittäjät tarvitsevat monenlaista erityisosaamista uransa ja yrityksensä eri vaiheissa. Yrittäjäpolun alkutaipaleella korostuu yrittäjyysosaamisen sekä myynti-, markkinointi- ja talousosaamisen tarve. Yrityksen kasvaessa yrittäjä tarvitsee entistä enemmän henkilöstöhallinnon ja johtamisen osaamista, mahdollisesti myös kansainvälisyys- ja kielitaitoa. Aika ajoin on toimialaosamistakin päivitettävä. Myös digitalisaation synnyttämä uusi teknologia, kuten tekoäly ja robotiikka, edellyttävät uudenlaista ymmärrystä.

Monet aloittavat yrittäjät suorittavat yrittäjän ammattitutkinnon. Sen jatkoksi voi yrittäjä suorittaa esimerkiksi johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinnon tai osia siitä. Myös muut ammatti- ja erikoisammattitutkinnot tulevat kyseeseen.

Yrittäjäuran loppupäässä korostuu jatkajakysymys: onnistuuko sukupolvenvaihdos perhepiirissä vai löytyykö uusi yrittäjä yrityskaupan myötä? Nämäkin ovat asioita, joita yrittäjä ei aina yksin osaa eikä pysty ratkaisemaan. Siksi tarvitaan erityisesti omistajanvaihdoksiin suunnattua koulutusta, jonka yrittäjät helposti löytävät.

Yrittäjän oppisopimuskoulutus on moniin tilanteisiin sopiva vaihtoehto, ja sitä koskevat samat tervetulleet lakimuutokset kuin muutakin oppisopimuskoulu-

tusta. Se on kestoaltaan entistä joustavampi ja siinä voidaan suorittaa kokonaisten tutkintojen lisäksi myös tutkinnon osia ja tutkinnon osia pienempiä kokonaisuuksia. Oppisopimuksella opiskelevaa yrittäjää ohjaa mentori, joka on asiantuntija yrittäjän opiskeleman tutkinnon alalta ja jolla on kokemusta yrittäjyydestä. Tärkeää on myös kertoa yrittäjille tarjolla olevien koulutusten vaihtoehtoisista rahoitusmahdollisuuksista. Yrittäjille suunnatun koulutuspalvelutarjonnan kautta oppilaitos saa mahdollisuuden laajentaa ja syventää muutakin yhteistyötä yrittäjien kanssa.

Suomen Yrittäjät suosittaa

- Oppilaitokset tuotteistavat koulutuksia yrittäjyyden eri vaiheisiin ja viestivät aktiivisesti tarjolla olevista koulutuksista ja niiden rahoitusvaihtoehdoista.
- Oppilaitokset varaavat opiskelupaikkoja yrittäjien oppisopimuskoulutukseen. Yrittäjien oppisopimuskoulutusta kehitetään vastaamaan yhä paremmin erilaisiin uudenlaisen yrittäjyyden tilanteisiin, kuten kevytyrittäjyyteen ja omistajanvaihdoksiin.
- Yrittäjätutkintojen uudistamistyössä huomioidaan yksinyrittäjien ja mikroyritysten tarpeet. Yrittäjät otetaan mukaan tutkintojen perusteiden ja toteutusten suunnitteluun. Uudistustyössä varmistetaan, että myös yksinyrittäjille on tarjolla johtamiskoulutusta.

7 Oppimisympäristöjen laajentaminen oppilaitosten ja yritysten yhteisiksi innovaatio- ja elinvoimakeskuksiksi

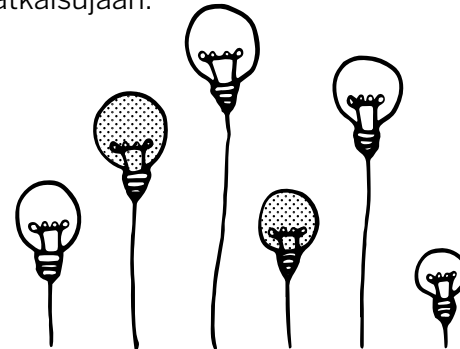
Ammatilliset oppilaitokset voivat olla nykyistä kiinteämpi osa alueen ja erikoisalojen elinvoimaa kasvattavaa ekosysteemiä yhdessä yritysten, kehittämissyhtiöiden, korkeakoulujen, kuntien ja kaupunkien kanssa. Oppilaitosten ja yritysten yhteispeliä voidaan vahvistaa eritasoisilla kumppanuusmalleilla. Pienimpien yritysten kanssa korostetaan arkipäivän kumppanuutta, jossa keskeistä on opettajan ja työpaikkaohjaajan tiivis vuorovaikutus. Keskisuurissa yrityksissä kumppanuus voi olla strategista yhteistyötä, joka mahdollistaa monenlaisten palvelujen hyödyntämisen ja yhteiskehittämisen.

Jatkossa yhä suurempi osa opiskelijoista tulee olemaan aikuisia alanvaihtajia sekä osaamisensa päivittäjiä ja täydentäjiä. Näiden opiskelijoiden mukaantulo edistää alueen eri toimijoiden yhteistä kehittämistyötä ja alueellista elinvoimaa.

Suomen Yrittäjät suosittaa

- Oppilaitokset tarjoavat yrityksille ja yhteisöille palveluita, tiloja, koneita ja laitteita oppimis- ja innovaatioympäristöiksi.
- Luodaan ja sovitaan yhteiset säännöt, joiden avulla varmistetaan palveluiden, tilojen, koneiden ja laitteiden saatavuuden tasapuolisuus eri yrityksille ja yhteisöille.

- Oppilaitokset kehittävät kumppanuusmallejaan erikokoisille yrityksille sopiviksi: pienimpien yritysten kanssa korostetaan opettajan ja työpaikkaohjaajan vastavuoroista arjen kumppanuutta. Kumppanuudessa keskeistä on säännöllinen, tiivis vuorovaikutus ja toimijoiden keskinäinen hyvä tuntemus ja luottamus.
- Oppilaitosjohdon lisäksi opettajat perehtyvät alueensa yrityspalveluihin.
- Oppilaitos tukee yrityspalveluverkoston toimivuutta ja opettajien kiinnittymistä siihen esimerkiksi koulutuksilla ja yrityspalveluverkoston säännöllisillä yhteisillä tilaisuuksilla.
- Oppilaitos ja opettajat käyttävät ja ohjaavat yrityksiä ja yhteisöjä käyttämään alueen muita yrityskehittäjiä, kuten yritysten, kehittämissyhtiöiden, korkeakoulujen, kuntien ja kaupunkien palveluja.
- Oppilaitos edistää julkisen sektorin ja yksityisen sektorin yhteistyötä palvelvia käytännön ratkaisuja osana innovaatio- ja oppimisympäristöratkaisujaan.

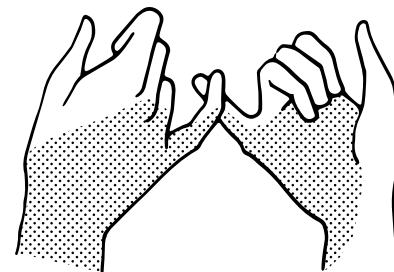
AMMATILLINEN KOULUTUS 2020-LUVULLA: UUDET RATKAISUT LÖYTYVÄT YHTEISTYÖLLÄ

Kun oppilaitokset ja pk-yritykset oppivat tuntemaan paremmin toisiaan, paranevat yhteistyön edellytykset. Yhteistyö taas mahdollistaa molempia osapuolia hyödyttävien ratkaisujen kehittämisen, oli kyse sitten nuorten tai aikuisten kouluttamisesta, yrittäjän oman osaamisen päivittämisestä tai uusien osaajien rekrytoimisesta.

Uudenlaisista oppimisympäristöratkaisuista on jo olemassa lupaavia kokeiluja eri puolella Suomea. Näistä mainittakoon esimerkkeinä simulaattorit, lisätyn todellisuuden sovellutukset ja muut digitaaliset oppimisalustat. Niiden kehittämistä on syytä jatkaa oppilaitoksissa yhdessä oppimisteknologiaa kehittävien yritysten kanssa.

Oppilaitokset ovat pk-yrityksille myös merkittäviä kehittämis- ja innovaatiokumppaneita, joiden kanssa yritys voi viilata tuotteitaan tai prosessejaan ja oppia uutta. Teknologian nopea kehitys, ilmastonmuutos ja muut megatrendit luovat oppilaitoksille ja yrittäjille sekä tarpeen että mahdollisuuden uudistaa toimintaansa ja rakenteitaan. On entistä tärkeämpää hyödyntää yhteisiä resursseja ja jaettua osaamista. Monilla paikkakunnilla ovat oppilaitokset ja yritykset jo käynnistäneet yhteisiä yrityshautomaita ja -kiihdyttäjätoimia tai sopineet yhteisten tilojen, koneiden ja laitteiden käytöstä.

Yhteiskehittämisen potentiaalille ei ole kattoa. Suomen Yrittäjät haastaa kaikki yrittäjyyden ystävät ideoimaan uudenlaisia yhteistyön muotoja!

**VOIT LIITTYÄ
SUOMEN YRITTÄJIEN
JÄSENEKSI TÄÄLLÄ:**

yrittajat.fi/liity

Suosittelimme tutustumaan myös [Suomen Yrittäjien Osaamisen ekosysteemi 2025: Kohti jatkuvan oppimisen järjestelmää -ohjelmaan](#).

Yrittäjyyden puolesta.

Yrittäjät

PL 999, 00101 HELSINKI

(09) 229 221, TOIMISTO@YRITTAJAT.FI

WWW.YRITTAJAT.FI